

08.12.2021

Asia/21

§ 403

Valtuutettu Amanda Pasasen aloite maksuttomien kuukautisvälineiden tarjoamisesta nuorille ja vähävaraisille

HEL 2020-010631 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto katsoi aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Palautusehdotuksen käsittely

Valtuutettu Jussi Halla-aho ehdotti valtuutettu Pia Pakarisen kannattamana, että asia palautetaan kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi seuraavin perusteluin:

Monet välttämättömät tarvikkeet, tuoteryhmät ja palvelut aiheuttavat taloudellisia vaikeuksia kaikkein vähävaraisimmille. Esimerkkeinä voidaan aloitteessa mainittujen tuotteiden ohella mainita hygieniatarvikkeet yleensä, ruoka, vaatteet, lasten harrastukset, tietotekniikka, liikuminen ja lääkkeet. Suomessa on sosiaaliturvajärjestelmä ja siihen liittyvä toimeentulotuki, jonka tarkoitus on auttaa vähävaraisimpia selviytymään välttämättömistä menoistaan.

Ei ole perusteltavissa, että juuri kuukautisvälineet olisivat tuoteryhmä, jota kaupungin on jaettava maksutta. Lisäksi kaupunki, toisin kuin vaikkapa toimeentulotuesta päävastuussa oleva Kela, ei käytännössä pysty valvomaan, että avun piirissä olisivat vain kohderyhmään kuuluvat henkilöt.

Kuten aloitteessakin todetaan, kuukautisvälineiden kustannukset ovat muutamia euroja kuussa. Kustannusta ei voida yksilötasolla pitää niin merkittävänä, että kaupungille ilmaisjakelusta aiheutuva rahallinen ja hallinnollinen kuormitus olisi perusteltavissa.

Asia tulee palauttaa valmisteltavaksi siten, että edellä oleva otetaan huomioon. Kaupungin toimialojen ei tule ryhtyä aloitteen johdosta toimiin.

17 äänestys

Asian käsittelyn jatko JAA, palautus EI

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan, EI-ehdotus: Esitys palautetaan valmisteltavaksi valtuutettu Jussi Halla-ahon ehdottamin perusteluin.

Jaa-äännet: 50

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Outi Alanko-Kahiluoto, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Sirpa Asko-Seljavaara, Nita Austero, Eva Biaudet, Silja Borgarsdottir Sandelin, Fatim Diarra, Elisa Gebhard, Nora Grotenfelt, Mia Haglund, Oona Hagman, Atte Harjanne, Eveliina Heinäluoma, Fardoos Helal, Titta Hiltunen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Shawn Huff, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Elina Kauppila, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Laura Kolbe, Minja Koskela, Minna Lindgren, Petra Malin, Nina Katariina Miettinen, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Tuomas Nevanlinna, Johanna Nuorteva, Terhi Peltokorpi, Tuomas Rantanen, Nasima Razmyar, Suldaan Said Ahmed, Pekka Sauri, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Tuomas Tuomi-Nikula, Thomas Wallgren, Reetta Vanhanen, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 31

Harry Bogomoloff, Mika Ebeling, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Harry Harkimo, Nuutti Hyttinen, Anniina Iskanus, Atte Kaleva, Arja Karhuvaara, Marko Kettunen, Pia Kopra, Laura Korpinen, Heimo Laaksonen, Teija Makkonen, Otto Meri, Dani Niskanen, Mia Nygård-Peltola, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Sanna-Leena Perunka, Mika Raatikainen, Mari Rantanen, Risto Rautava, Pirkko Ruohonen-Lerner, Wille Rydman, Sari Sarkomaa, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Elina Valtonen, Maarit Vierunen

Tyhjä: 3

Sini Korpinen, Laura Rissanen, Nina Suomalainen

Poissa: 1

Marcus Rantala

Kaupunginvaltuusto jatkoi asian käsittelyä.

Eriävä mielipide

Valtuutettu Jussi Halla-aho jätti eriävän mielipiteen palautusesityksestä ilmenevillä perusteluilla.

Valtuutetut Dani Niskanen, Arja Karhuvaara, Teija Makkonen, Mika Ebeling, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Pirkko Ruohonen-Lerner, Laura Korpinen, Mika Raatikainen, Marko Kettunen, Pia Kopra ja Mari Rantanen jättivät eriävän mielipiteen samoin edellä mainituin perusteluin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

08.12.2021

Asia/21

marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Amanda Pasasen aloite
- 2 Lausunto, Nuorisoneuvosto, 21.12.2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Amanda Pasanen ja 23 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että selvitetään mahdollisuutta tarjota maksuttomia kuukautisvälineitä nuorille ja vähävaraisille.

Kaupunginvaltuusto palautti asian uudelleen valmisteltavaksi (2.6.2021 § 170) siten, että kartoitetaan maksuttomien kuukautisvälineiden erilaisia jakelumahdollisuuksia nuorille ja vähävaraisille. Samalla tulee valmistautua rajatun kokeilun käynnistämiseen maksuttomien kuukautisvälineiden jakamisesta perusopetuksessa ja toisen asteen oppilaitoksissa vuoden 2022 talousarvion puitteissa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kehotti (9.2.2021 § 22) kasvatuksen ja koulutuksen toimialaa käynnistämään pilotin maksuttomien kuukautisvälineiden jakamisesta perusopetuksessa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Toimialalla on kartoitettu erilaisia kuukautisvälineiden jakamisen muotoja ja kustannuksia.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja katsoo, että kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ja sosiaali- ja terveystoimiala voivat käyttösuunnitelmiansa puitteissa yhteistyössä järjestää kokeilun soveltaen erilaisia kustannustehokkaan jakelun ja osallisuuden malleja.

Asiasta on saatu sosiaali- ja terveyslautakunnan, kasvatus- ja koulutuslautakunnan ja nuorisoneuvoston lausunnot. Vastaus on lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

08.12.2021

Asia/21

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Amanda Pasasen aloite
- 2 Lausunto, Nuorisoneuvosto, 21.12.2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginvaltuusto 24.11.2021 § 376

HEL 2020-010631 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto pani asian pöydälle.

02.06.2021 Palautettiin

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Kaupunginvaltuusto 19.05.2021 § 146

HEL 2020-010631 T 00 00 03

Päätös

Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto pani asian pöydälle.

05.05.2021 Pöydälle

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 08.11.2021 § 820

HEL 2020-010631 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

08.11.2021 Ehdotuksen mukaan äänestyksin

Palautusehdotus:

Jussi Halla-aho:

Monet välttämättömät tarvikkeet, tuoteryhmät ja palvelut aiheuttavat taloudellisia vaikeuksia kaikkein vähävaraisimmille. Esimerkkeinä voidaan aloitteessa mainittujen tuotteiden ohella mainita hygieniatarvikkeet yleensä, ruoka, vaatteet, lasten harrastukset, tietotekniikka, liikuminen ja lääkkeet. Suomessa on sosiaaliturvajärjestelmä ja siihen liittyvä toimeentulotuki, jonka tarkoitus on auttaa vähävaraisimpia selviytymään välttämättömistä menoistaan. Ei ole perusteltavissa, että juuri kuukautisvälineet olisivat tuoteryhmä, jota kaupungin on jaettava maksutta. Lisäksi kaupunki, toisin kuin vaikkapa toimeentulotuesta päävastuussa oleva Kela, ei käytännössä pysty valvomaan, että avun piirissä olisivat vain kohderyhmään kuuluvat henkilöt.

Kuten aloitteessakin todetaan, kuukautisvälineiden kustannukset ovat muutamia euroja kuussa. Kustannusta ei voida yksilötasolla pitää niin merkittävänä, että kaupungille ilmaisjakelusta aiheutuva rahallinen ja hallinnollinen kuormitus olisi perusteltavissa.

Asia tulee palauttaa valmisteltavaksi siten, että edellä oleva otetaan huomioon. Kaupungin toimialojen ei tule ryhtyä aloitteen johdosta toimiin.

Kannattaja: Maarit Vierunen

Asian käsittelyn keskeyttämisestä äänestettiin ennen keskustelun jatkamista.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

Ei-ehdotus: Jussi Halla-Ahon palautusehdotuksen mukaisesti

Jaa-äännet: 9

Paavo Arhinmäki, Elisa Gebhard, Minja Koskela, Johanna Nuorteva,

Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Nasima Razmyar, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen

Ei-äännet: 6

Jussi Halla-aho, Anniina Iskanius, Sari Sarkomaa, Daniel Sazonov, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Kaupunginhallitus päätti jatkaa asian käsittelyä äänin 9 - 6

01.11.2021 Pöydälle

26.04.2021 Ehdotuksen mukaan äänestyksin

19.04.2021 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 31.08.2021 § 170

HEL 2020-010631 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Amanda Pasasen ja 23 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien maksuttomien kuukautisvälineiden tarjoamista nuorille ja vähävaraisille:

”Valtuustoaloitteessa vaaditaan, että Helsinki selvittää mahdollisuutta tarjota maksuttomia kuukautisvälineitä nuorille sekä kaikille itsensä vähävaraisiksi kokeville. Aloitteen mukaan kuukautisiin liittyvään kuukautisköyhyyteen ja taloudelliseen epätasa-arvoon on tärkeää puuttua. Ilmaisia kuukautisvälineitä tulisi olla tarjolla kouluissa ja terveyskeskuksissa.

Kuukautisköyhyydestä puhuttaessa (engl. period poverty) viitataan tilanteeseen, jossa terveysiteiden ja tamponien osto voi lohkaista suuren osan viikon käyttövaroista, varsinkin jos samassa taloudessa asuu useampi nainen.

Valtuustoaloitteeseen liittyvä päätöshistoriaa

Sosiaali- ja terveyslautakunta totesi aiemmassa lausunnossaan 19.1.2021 § 13, että ilmaisten kuukautisvälineiden jakaminen terveysasemilla ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa ei kuulu terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaisiin terveysasemien ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon perustehtäviin.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti 9.2.2021 § 22 käynnistää toimialallaan rajatun kokeilun maksuttomien kuukautisvälineiden jakamisesta perusopetuksessa sekä toisen asteen oppilaitoksissa.

Kaupunginvaltuusto päätti 2.6.2021 § 170 palauttaa asian kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi siten, että kartoitetaan maksuttomien kuukautisvälineiden erilaisia jakelumahdollisuuksia nuorille ja vähävaraisille. Samanaikaisesti valmistaudutaan rajatun kokeilun käynnistämiseen maksuttomien kuukautisvälineiden jakamisessa perusopetuksessa sekä toisen asteen oppilaitoksissa.

Terveydenhuoltolaki määrittelee terveydenhuollon perustehtävät

Terveysasemien perustehtävänä on huolehtia kiireellisestä ja kiireettömästä avosairaanhoidosta ja siihen liittyvästä terveyden edistämisestä samoin kuin aikuisten terveysneuvonnasta, perusterveydenhuollon mielenterveystyöstä ja opiskelijoiden sairaanhoidosta sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvästä neuvonnasta. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaiden terveydenhoito, terveysneuvonta, lakisääteisiin ja tarpeellisiin erikoistutkimuksiin ohjaaminen, koulujen terveydellisten olojen valvonta sekä koko kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että ilmaisten kuukautisvälineiden jakaminen terveysasemilla ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa nuorille sekä vähävaraisille ei kuulu terveydenhuoltolain mukaisiin terveysasemien ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon perustehtäviin. Koulujen terveydenhoitajat ovat tarvittaessa käytettävissä asiantuntijoina kasvatus- ja koulutustoimialan organisoimassa rajatussa maksuttomien kuukautisvälineiden jakamiseen liittyvässä suunnittelussa.

Kuukautisvälineiden tarvikejakelu ei edellytä terveydenhuollon koulutusta. Jakeluautomaatit voivat olla yksi keino toteuttaa tätä jakamista, mutta yksinkertainen laatikkokin voisi toimia. Jakelua voidaan toteuttaa esimerkiksi kouluissa, perhekeskuksissa tai järjestöjen kautta. Lautakunta esittää tältä pohjalta jakelukokeilun järjestämistä soveltaen erilaisia kustannustehokkaan jakelun malleja. Nuoret, kouluterveydenhuolto ja terveystiedon opettajat sekä perhekeskukset ja alan järjestöt otetaan mukaan suunnittelemaan tätä jakelua ja yhteistyössä kartoitetaan parhaita keinoja kuukautisköyhyyden helpottamiseen. Pilotti edellyttää tii-

vistä yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimialan ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan välillä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että nuorten mielipiteitä kuullaan asiassa ja sen toteuttamistavoissa. Kuukautistarvikejakelun kokeilun tuloksia tulee arvioida ennen kuin toimintatapaa laajennetaan kaikkiin kaupungin kouluihin.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Ilmaisten kuukautisvälineiden jakaminen nuorille sekä vähävaraisille mahdollisesti vähentää niin sanottua kuukautisköyhyyttä. Kuukautisvälineiden käyttö ja niiden riittävä vaihtaminen puhtaisiin, yhdistettynä hyvään intiimihygieniaan kuukautisten aikana, edistää terveyttä ja vahvistaa sosiaalista sekä psyykkistä hyvinvointia.

Kansallinen päätös eduskunnassa kuukautisvälineiden arvolisäveron alentamisesta parantaisi sukupuolten välistä tasa-arvoa, kun kuukautisvälineiden hinnan laskiessa naisille ja tytöille kohdistuva kustannusrasite pienentyisi.”

Käsittely

31.08.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Kati Juva: Korvataan Terveystiedon ja kouluterveydenhuollon perustehtävät -alaotsikon toiseksi viimeinen kappale seuraavalla: Kuukautisvälineiden tarvikejakelu ei edellytä terveydenhuollon koulutusta. Jakeluautomaatit voivat olla yksi keino toteuttaa tätä jakamista, mutta yksinkertainen laatikkokin voisi toimia. Jakelua voidaan toteuttaa esimerkiksi kouluissa, perhekeskuksissa tai järjestöjen kautta. Lautakunta esittää tältä pohjalta jakelukokeilun järjestämistä soveltaen erilaisia kustannustehokkaan jakelun malleja. Nuoret, kouluterveydenhuolto ja terveystiedon opettajat sekä perhekeskukset ja alan järjestöt otetaan mukaan suunnittelemaan tätä jakelua ja yhteistyössä kartoitetaan parhaita keinoja kuukautisköyhyyden helpottamiseen. Pilotti edellyttää tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimialan ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan välillä.

Kannattaja: jäsen Eva Biaudet

Vastaehdotus 2:

Jäsen Laura Korpinen: Korjataan Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi -alaotsikon ensimmäinen kappale kuulumaan seuraavasti: Kuukautisvälineiden käyttö ja niiden riittävä vaihtaminen puhtaisiin, yhdis-

tettynä hyvään intiimihygieniaan kuukautisten aikana, edistää terveyttä ja vahvistaa sosiaalista sekä psyykkistä hyvinvointia. Kuitenkin kuukautisside- ja tamponipakkauksia saa edullisimmillaan reilusti alle kahden euron hinnalla, mikä normaalisti riittää yhden henkilön kuukauden tarpeisiin. Kuukuppia käyttämällä hinta jää vieläkin pienemmäksi. Kuukautisköyhyysilmiötä ei siten Suomessa tosiasiallisesti ole, kun lisäksi huomioidaan se, että lähtökohtaisesti jokaisen nuoren elämästä vastaa 1-2 aikuista. Lautakunta toteaa, että terveystieteiden ilmaisella jakamisella ei ole perheille relevanttia taloudellista merkitystä, ja niiden jakamiseen ryhtymällä ainoastaan lisättäisiin hallinnon kuluja.

Lisäksi poistetaan Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi - alaotsikon toinen kappale kokonaan.

Kannattaja: jäsen Mikko Paunio

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Kati Juva)

Jaa-äännet: 6

Maaret Castrén, Laura Korpinen, Seija Muurinen, Matti Niiranen, Mikko Paunio, Daniel Sazonov

Ei-äännet: 7

Samuel Adouchief, Pentti Arajärvi, Eva Biaudet, Kati Juva, Minna Lindgren, Oula Silvennoinen, Sinikka Vepsä

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen äänin 7 - 6.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Laura Korpinen)

Jaa-äännet: 11

Samuel Adouchief, Pentti Arajärvi, Eva Biaudet, Maaret Castrén, Kati Juva, Minna Lindgren, Seija Muurinen, Matti Niiranen, Daniel Sazonov, Oula Silvennoinen, Sinikka Vepsä

Ei-äänet: 2
Laura Korpinen, Mikko Paunio

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 11 - 2.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyyn vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Jäsen Laura Korpinen jätti sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunnosta vastaehdotuksensa mukaisen eriävän mielipiteen.

17.08.2021 Pöydälle

19.01.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, puhelin: 310 62401
maarit.sulavuori(a)hel.fi

Leena Turpeinen, terveys- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 52481
leena.turpeinen(a)hel.fi

Mervi Korpela, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42683
mervi.korpela(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 24.08.2021 § 275

HEL 2020-010631 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle Amanda Pasasen valtuustoaloitteesta maksuttomien kuukautisvälineiden tarjoamisesta nuorille ja vähävaraisille:

Kaupunginvaltuusto palautti valmisteluun Amanda Pasasen valtuustoaloitteen maksuttomien kuukautisvälineiden tarjoamisesta nuorille ja vähävaraisille. Valtuusto edellytti erilaisten jakelumahdollisuuksien kartoittamista sekä valmistautumista rajatun kokeilun käynnistämiseen perusopetuksessa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on kartoitettu erilaisia kuukautisvälineiden jakamisen muotoja ja kustannuksia näille vaihtoehdoille.

Aloitteessa ehdotetaan, että maksuttomia kuukautisvälineitä jaettaisiin nuorille ja vähävaraisille. Aloitteen mukaan kuukautisvälineiden tarjoamisessa tulisi huomioida käyttäjien henkilökohtaiset valinnat. Helsingissä oli 13–29 -vuotiaita menstruoivia vuonna 2019 lähes 80 000. Kuukautisvälineiden hinnat vaihtelevat, mutta halvin terveysidepakkaus olisi hinnaltaan 1,04 euroa ja tamponipakkaus 1,10 euroa. Kuukuppien hinta-arvio olisi 30 euroa. Kuukautissiteitä tai tamponeja tarvitaan kaksi pakettia kuukaudessa. Kuukupin käyttäjät tarvitsevat kuukupin lisäksi aloitustarvikkeet. Jos oletetaan, että 40 prosenttia käyttäisi kuukautissiteitä ja 40 prosenttia tamponeja, olisivat kokonaiskustannukset kaikkien 13–29 -vuotiaiden menstruovien osalta 136 900 euroa kuukaudessa. Kuukupin käyttäjien ollessa 20 prosenttia menstruovien osuudesta olisi heidän osaltaan kustannukset 960 000 euroa. Kuukupin, tamponien ja kuukautissiteiden yhteiskustannukset kaikkien menstruovien osalta olisivat 1 642 800 euroa vuodessa. Välinekustannusten lisäksi jakelumuo- to vaikuttaa kokonaiskustannuksiin.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kehotti (9.2.2021 § 22) kasvatuksen ja koulutuksen toimialaa käynnistämään pilotin maksuttomien kuukautisvälineiden jakamisesta perusopetuksessa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on selvitetty maksuttomien kuukautisvälineiden pilotointia neljän kuukauden ajan neljässä yksikössä, joissa opiskelee yhteensä noin 1600 menstruovaa oppijaa. Kuukautisvälineet tulisivat näille neljälle kuukaudelle maksamaan 21 000 euroa (mikäli 40 prosenttia käyttäisi kuukautissiteitä, 40 tamponeja ja 20 kuukuppeja). Jakelu voitaisiin toteuttaa joko automaattilla tai henkilöstöresursseilla.

Tällä hetkellä markkinoilta ei löydy automaatteja, jotka mahdollistaisivat käyttäjille räätälöityjen kuukautisvälineiden noudon kuukausittain. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitysten mukaan automaatti on toteutettavissa, mutta sen suunnittelu vaatii yhteiskehittelyä jakeluautomaatteja tarjoavien yritysten kanssa. Vuokrattavia automaatteja ei ole markkinoilla toistaiseksi tähän tarkoitukseen saatavilla. Eräs hoitotarvikkeiden jakeluautomaatteja myyvä yritys arvioi yhden laitteiston hinnaksi 20 000 euroa. Koulun tai oppilaitoksen ostama lokerikko mahdollistaisi 20 oppijan noudon päivää kohden. Tämän lisäksi tuotteiden tilauksesta, automaatin päivittäistäytöstä ja asiakastyöstä vastaisi erikseen palkattava työntekijä. Kuukautisvälineiden jakaminen automaattilla tulisi yrityksen hinta-arvion mukaan olemaan neljän yksikön osalta 80 000 euroa. Kun summaan lisätään työntekijä- ja kuukautisvälinekustannukset, nousevat pilotin kokonaiskustannukset yli 110 000 euroon.

Sosiaali- ja terveyslautakunta (19.1.2021 § 13) totesi lausunnossaan, ettei ilmaisten kuukautisvälineiden jakaminen koulu- ja opiskelutervey-

denhuollossa kuulu terveydenhuoltolain mukaisiin koulu- ja opiskeluterveydenhuollon perustehtäviin.

Koska välineiden jakaminen ei myöskään kuulu opettajien virka- ja työehtosopimuksen mukaisiin työtehtäviin, mikäli kouluilla jaettaisiin kuitisvälineitä, tulee ne jakaa muutoin, kuin opetushenkilöstön toimesta. Tällöin tulisi kuitisvälineiden jakelijaksi palkata työntekijä. Tällöin välineet tilattaisiin suoraan yksikköihin ja jakelija hoitaisi kuitisvälinepakettien räätälöinnin ja jakamisen käyttäjäkohtaisesti. Tässä toteutuksessa haasteena olisi välineiden varastointi ja jakelu sellaisessa paikassa, joka mahdollistaisi oppijalle kuitisvälineiden noutamisen huomiota herättämättä. Maksuttomien kuitisvälineiden pilotissa kuitisvälineiden jakelija palkattaisiin viidelle kuukaudelle, jolloin palkkakustannukset olisivat 25 500 euroa. Projektikoordinaattorin palkka ja kuitisvälineiden hankintakustannukset tulisivat karkeasti arvioituna olemaan yhteensä noin 46 000 euroa.

Parhain tapa jakelun hoitamiseen olisi automaatti, joka olisi kaikkien helsinkiläisten nuorten ja vähävaraisten, ei vain Helsingin kaupungin koulujen ja oppilaitosten oppijoiden saavutettavissa. Automaatti tulisi sijoittaa tilaan, josta välineiden saanti hoituisi vaivattomasti, itselleen sopivaan aikaan ja huomiota herättämättä. Tällaisiksi jakelupaikoiksi soveltuisi parhaiten esimerkiksi apteekit ja terveysasemat. Ongelmana on, että tiedossa ei ole automaattien saatavuutta.

Kartoituksessa selvisi jakelun haasteellisuus asian sensitiivisyyden sekä korkeiden resurssien suhteen. Jotta oppijat pääsisivät vaikuttamaan pilotoinnin sisältöön ja toteutukseen, tulisi pilotointi toteuttaa alusta loppuun asti yhteistyössä heidän kanssaan. Keskeistä pilotissa olisi vaikuttavuuden arviointi alku- ja loppukyselyjen avulla. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ei ole resursseja pilotoinnin toteuttamiseen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta tukee jakelukokeilun järjestämistä soveltaen erilaisia kustannustehokkaan jakelun malleja. Samalla lautakunta toteaa, että koulu- ja opiskeluterveydenhuolto soveltuu parhaiten kokeilun järjestäjäksi. Pilotointi edellyttää tiivistä yhteistyötä soten ja kasvatustoimialojen välillä. Pilotoinnille tulee osoittaa resurssit seuraavan vuoden talousarvioon.

Käsittely

24.08.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Sini Korpinen: Muutetaan lausunnon kohta 10 kuulumaan seuraavasti:

"Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että maksuttomien kuukautisvälineiden jakaminen ei kuulu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perustehtäviin. Jo nyt kouluterveydenhoitaja voi kuitenkin jakaa kuukautisvälineitä tarvittaessa nuorille. Tätä menettelyä lautakunta pitää hyvänä. Kasvatus- ja koulutuslautakunta ei kuitenkaan näe asian sensitiivisyyden vuoksi koulujen ja oppilaitosten soveltuvan parhaiten maksuttomien kuukautisvälineiden jakamiseen laajassa mittakaavassa. Vuoden 2022 talousarvioehdotukseen ei ole huomioitu määrärahaa maksuttomien kuukautisvälineiden pilotoinnin toteuttamiseksi."

Kannattaja: Veli-Pekka Dufva

Vastaehdotus:

Ozan Yanar: Korvataan kappale 10 seuraavasti:

"Kasvatus- ja koulutuslautakunta tukee jakelukokeilun järjestämistä soveltaen erilaisia kustannustehokkaan jakelun malleja. Samalla lautakunta toteaa, että koulu- ja opiskeluterveydenhuolto soveltuu parhaiten kokeilun järjestäjäksi. Pilotti edellyttää tiivistä yhteistyötä soten ja kaskon toimialojen välillä. Pilotoinnille tulee osoittaa resurssit seuraavan vuoden talousarvioon."

Kannattaja: Petra Malin

Sini Korpisen ja Ozan Yanarin vastaehdotuksista äänestettiin vastakkain, jonka jälkeen voittanut ehdotus äänestettiin vastakkain esittelijän ehdotuksen kanssa.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Muutetaan lausunnon kohta 10 kuulumaan seuraavasti: "Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että maksuttomien kuukautisvälineiden jakaminen ei kuulu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perustehtäviin. Jo nyt kouluterveydenhoitaja voi kuitenkin jakaa kuukautisvälineitä tarvittaessa nuorille. Tätä menettelyä lautakunta pitää hyvänä. Kasvatus- ja koulutuslautakunta ei kuitenkaan näe asian sensitiivisyyden vuoksi koulujen ja oppilaitosten soveltuvan parhaiten maksuttomien kuukautisvälineiden jakamiseen laajassa mittakaavassa. Vuoden 2022 talousarvioehdotukseen ei ole huomioitu määrärahaa maksuttomien kuukautisvälineiden pilotoinnin toteuttamiseksi."

Ei-ehdotus: Korvataan kappale 10 seuraavasti: "Kasvatus- ja koulutuslautakunta tukee jakelukokeilun järjestämistä soveltaen erilaisia kustannustehokkaan jakelun malleja. Samalla lautakunta toteaa, että koulu- ja opiskeluterveydenhuolto soveltuu parhaiten kokeilun järjestäjäksi. Pilotti edellyttää tiivistä yhteistyötä soten ja kaskon toimialojen välillä. Pilotoinnille tulee osoittaa resurssit seuraavan vuoden talousarvioon."

Jaa-äännet: 6

Ted Apter, Veli-Pekka Dufva, Nora Grotenfelt, Pia Kopra, Sini Korpi-
nen, Mirita Saxberg

Ei-äännet: 7

Jussi Chydenius, Emma Kari, Vesa Korkkula, Petra Malin, Markku
Rantahalvari, Nasima Razmyar, Ozan Yanar

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi tässä äänestyksessä Ozan
Yanarin vastaehdotuksen äänin 7 - 6.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Korvataan kappale 10 seuraavasti: "Kasvatus- ja koulutus-
lautakunta tukee jakelukokeilun järjestämistä soveltaen erilaisia kus-
tannustehokkaan jakelun malleja. Samalla lautakunta toteaa, että kou-
lu- ja opiskeluterveydenhuolto soveltuu parhaiten kokeilun järjestäjäksi.
Pilotti edellyttää tiivistä yhteistyötä soten ja kaskon toimialojen välillä.
Pilotoinnille tulee osoittaa resurssit seuraavan vuoden talousarvioon."

Jaa-äännet: 6

Ted Apter, Veli-Pekka Dufva, Nora Grotenfelt, Pia Kopra, Sini Korpi-
nen, Mirita Saxberg

Ei-äännet: 7

Jussi Chydenius, Emma Kari, Vesa Korkkula, Petra Malin, Markku
Rantahalvari, Nasima Razmyar, Ozan Yanar

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi tässä äänestyksessä Ozan
Yanarin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 7 - 6.

17.08.2021 Pöydälle

09.02.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen vs. toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Heidi Halkilahti, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 22889

08.12.2021

Asia/21

heidi.halkilahti(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566